

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
Uw enige troost	12
Historische context	15
De Heidelberger vol ervaring	18
Niet van mijzelf	22
Een actieve Christus	25
Christus en Zijn weldaden	31
Geadopteerd in de Zoon	36
Het drievoudig ambt	39
De heilsfeiten in tegenwoordige tijd	45
Een hemelse Persoon	48
De gemeente van Gods Zoon	51
Een tekort aan Heilige Geest?	54
De drie stukken	57
De eenheid in de drie stukken	60
De volgorde in de drie stukken	64
De drie stukken als ordeningsprincipe	69
Dankbaarheid als thema	78
De bekering	82
Is de Heidelberger karig over de vernieuwing?	84
De wet	89

Uw enige troost

De Heidelbergse Catechismus zet in met de vraag: ‘Wat is uw enige troost beide in leven en sterven?’ Als je de Heidelbergse Catechismus vergelijkt met andere catechismi uit die tijd en uit later tijd, dan is dat een heel opvallende inzet. De catechismus van Genève begint met de vraag: ‘Wat is het voornaamste doel van het menselijk leven? Dat zij God kennen, door Wie de mensen geschapen zijn.’ En de Westminster Catechism zet in met de vraag: ‘What is the chief and highest end of man? Man’s chief and highest end is to glorify God, and fully to enjoy Him forever.’ Deze catechismi, Genève en Westminster, beginnen dus met de inzet vanuit de schepping. Het gaat daarbij om vragen wie wij als mens zijn en hoe wij geschapen zijn voor het aangezicht van God. De Heidelbergse Catechismus kiest een hele andere insteek: niet vanuit de schepping, maar vanuit de herschepping, vanuit de verlossing. Daarom kan de Heidelbergse Catechismus gelijk in het eerste antwoord over Christus spreken. Er zijn enkele catechismi die hier enigszins in de buurt komen, maar als zodanig moeten we zeggen dat ‘onze’ catechismus uniek is. Bovendien gaat het hier niet alleen om de inzet, maar het is de grondtoon die in het vervolg van de Heidelbergse Catechismus wordt volgehouden.

De Heidelbergse Catechismus begint heel direct. Daar kunnen we veel van leren. Ik weet niet of u ook zo direct bent op een huisbezoek. We hebben weleens de neiging

om eerst over de vakantie te beginnen, dan over de school en misschien ook nog over de politiek en de economie, voordat we eindelijk toekomen aan de vragen van het hart. De Heidelbergse Catechismus gebruikt geen lange omwegen om tot zijn doel te komen, maar zet ermee in. Soms is het ook weleens goed en nuttig om lange omwegen te bewandelen, om onze gesprekpartners wat te laten ontgooien. We kunnen soms blij zijn met een gesprek over algemene en aardse dingen. Bovendien voltrekt het leven van de godzaligheid zich in de concrete praktijk van alledag. Ik herinner mij een gesprek met een weduwe over het huwelijksleven met haar man dat doortrokken was van godsvrucht. In die zin moeten we waken voor de scheiding tussen aards en geestelijk. Al deze kanttekeningen nemen niet weg dat we ons mogen laten gezeggen door de inzet van de eenvoudige Heidelberger, om in onze gesprekken en preken direct *to the point* te komen en de diepe existentiële vragen ook meteen aan het hart te leggen.

Wat is uw enige troost in leven en sterven? Het woordje 'troost' klinkt vandaag een beetje emotioneel, maar in de Heidelbergse Catechismus is het vooral existentieel bedoeld. Wat is uw laatste houvast? Wat is uw laatste zekerheid? Misschien dat het Engelse woordje *trust* er nog het meest dichtbij komt. Wat is uw rots, wat is uw vertrouwen, waar rust u op met het gewicht van al uw zorgen, van al uw zonden en van uw hele bestaan? Het is dan ook de bedoeling en het karakter van de Heidelbergse Catechismus om op deze golfengte te spreken over God, over Zijn Woord en over Zijn Christus. De Heidelberger wil geen minitroost voor een miniprobleem aan de orde stellen, maar wil rijk en grondig, breed en diep uitpakken als het gaat om de laatste vragen van het menselijk leven, opdat

ze ook de laatste vragen van ons hart zullen zijn. Zoals een moeder haar diepste moederlijke gevoelens openlegt als haar kind in verlegenheid is, zo willen de opstellers van de Heidelbergse Catechismus de onuitsprekelijke rijkdom van de genade van God in de grootste verlegenheid aan de orde te stellen.